

Στήριξη από το Μαξίμου, αλλά και διακριτική ανησυχία για τις μη κυβερνητικές οργανώσεις που χρηματοδοτεί το υπουργείο Εξωτερικών

Εξωτερική πολιτική με «σύστημα Γιώργου»

ΡΕΠΟΡΤΑΖ:
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΣ

Στο αεροπλάνο της επιστροφής από Σόφια, ο Κώστας Σημίτης και ο Γιώργος Παπανδρέου κάθισαν δίπλα-δίπλα στην πρώτη θέση, σε κάποια απόσταση από την υπόλοιπη κυβερνητική αποστολή. Η εκδόνα αυτή του Πρωθυπουργού και του υπουργού Εξωτερικών να συζητούν κατά τη διάρκεια της πτήσης, επισφράγισε την εντύπωση ότι το «επεισόδιο» της παραίτησης Ζαφειρόπουλου από το ΥΠΕΞ δεν επηρέασε την πολύ καλή σχέση τους. Άλλωστε, τόσο στο Μέγαρο Μαξίμου όσο και στη Βασιλίσσης Σοφίας, ουδείς έχει τη διάθεση να υποστηρίξει το αντίθετο.

Ο αντίκτυπος της παραίτησης Ζαφειρόπουλου και η νομεικλατούρα των συμβούλων

Η αλήθεια είναι ότι, παρά την παλαιά πολιτική φιλία του Γιάννη Ζαφειρόπουλου με τον Πρωθυπουργό, το Μέγαρο Μαξίμου δεν συμμεριζόταν τις απόψεις του για το θέμα της οικονομικής ανασυγκρότησης των Βαλκανίων ή την επίμονη πρότασή του για τη δημιουργία ενός οικονομικού διπλωματικού σώματος. Παραμονές της αναχώρησης του Κώστα Σημίτη για τις ΗΠΑ, επιστρατεύθηκε για τη σύνταξη του νομοσχεδίου η «μέθοδος Κοσμάκη». Οπότε όλοι οι ενδιαφερόμενοι πέρασαν από το γραφείο του γενικού γραμματέα του Υπουργικού Συμβουλίου στη Βουλή (ο οποίος τους εξήγησε ηρέμως ότι «δεν θα φήγαμε από εδώ μέχρι να βρεθεί λύση»), έγιναν οι επαφές με τους συναρμόδιους υπουργούς ή υφυπουργούς και οριστικοποιήθηκε το τετραεξάδο νομοθετικό κείμενο που τελικώς παρουσιάστηκε από τον ίδιο τον Πρωθυπουργό στη Σόφια.

«Διακριτική ανησυχία»

Όσο, παρά την πλήρη στήριξη που εδόθη στον Γιώργο Παπανδρέου, υπάρχει, σύμφωνα με άριστα ενημερωμένες πηγές, «διακριτική ανησυχία» στο λεγόμενο «σύστημα Σημίτη» για τις χρηματοδοτήσεις μη κυβερνητικών οργανώσεων από το ΥΠΕΞ. Σύμφωνα με τις ίδιες πηγές, έχει ζητηθεί από δύο στελέχη της κυβέρνησης, της απολύτου εμπιστοσύνης του Πρωθυπουργού, «να διαμορφώσουν προσωπική αντίληψη για το θέμα αυτό».

Η προσέγγιση έχει διαφορετικές πλευρές. Έτσι, υπάρχει από καιρό η αντίληψη ότι «κάπως μια σειρά από υπουργεία διαθέτουν (δια κονδύλια», τα οποία διαχειρίζονται κατά το δοκούν οι πολιτικοί τους προϊστάμενοι. Πρόκειται άλλωστε για μια ιδιομορφία που δεν χαρακτηρίζει μόνο το ΥΠΕΞ. Όσο, οι προσπάθειες αναμόρφωσης του συστήματος αυτού, ώστε να περιέλθει η διαχείριση των κονδυλίων αυτών στην αρμοδιότητα του υπουργείου Οικονομικών, δεν έχουν βρει, όπως λέγεται, «πολιτικούς συμμάχους» στο Υπουργικό Συμβούλιο.

Οι σύμβουλοι

Ειδικά για το ΥΠΕΞ, υπάρχουν κάποιες ε-

πιφυλάξεις για το εξωθεσμικό σύστημα συμβούλων που περιβάλλει τον Γιώργο Παπανδρέου. Όσο, γίνεται κατ' ιδίαν αποδεκτό ότι το «υπάρχον διπλωματικό προσωπικό δεν επαρκεί για να υποστηρίξει τη νέα εξωτερική πολιτική. Κάποτε λέγαμε παντού «όχι» και μπορούσες να στελεχεις οποιονδήποτε διπλωμάτη να το διατυπώσει. Τώρα όμως η πολιτική μας έχει αποχρώσεις, οι οποίες απαιτούν ικανότερους και εύστοχους χειριστές». Μια ανασφάλεια υπάρχει και για τη διεξαγωγή εξωτερικής πολιτικής μέσω μη κυβερνητικών οργανώσεων. Επιχειρηματίες και ιδιάτες, οργανισμοί ανθρωπιστικής βοήθειας, σωματεία και φιλανθρωπικά ιδρύματα περπατούν στο λεγόμενο «δεύτερο μονοπάτι της διπλωματίας» (αγγλικά «track two diplomacy»). Και πάλι όμως πρόκειται για πρακτική εξαιρετικά διαδεδομένη στη σύγχρονη εποχή. Παλαιστίνιοι και Ισραηλινοί άρχισαν να συζητούν στο Όσλο μέσω δύο πανεπιστημιακών, που έκαναν «σεμινάρια», αλλά στην πραγματικότητα διερευνούσαν τα περιθώρια προσέγγισης. Σε περίπτωση που αυτό γινόταν δημόσια γνωστό ή τα πράγματα πήγαιναν στραβά, αμφότερες οι πλευρές θα μπορούσαν να τους «αδειάσουν», αφού δεν είχαν επίσημη ιδιότητα.

Στα Βαλκάνια

Στα Βαλκάνια, η προσέγγιση Ράντου απέδωσε καρπούς στη Σερβία. Η υποστήριξη της φοιτητικής οργάνωσης ΟΤΠΟΡ με τη συνανλία στη Θεσσαλονίκη, μια «σοφία» υπόθεση, εξασφάλισε κεντρικό ρόλο στην Ελλάδα στη μεταβολή καθεστώτος στο Βελιγράδι. Ακόμη και στα ελληνο-τουρκικά, στελέχη της κυβέρνησης προσκείμενα στον Πρωθυπουργό έχουν από καιρό εισηγούνται τη σημασία της οικονομικής προσέγγισης μεταξύ των δύο χωρών, στην οποία δεν πρωτοστατούν επίσημοι, αλλά ιδιώτες επιχειρηματίες εκπατρωθεν.

Τέλος, σε πολιτικό επίπεδο, προβληματισμός υπάρχει για το αν το λεγόμενο «σύστημα Γιώργου» απωθεί από το ΥΠΕΞ πρόσωπα που δεν εντάσσονται σε αυτό. Με τον Γιάννη Ζαφειρόπουλο δεν υπήρξε ίσως η κατάλληλη πολιτική χημεία (κάποιοι στη Βασιλίσσης Σοφίας δεν αρνούταν ότι προκάλεσε «ανακούφιση» η παραίτησή του). Υπάρχει όμως και η περίπτωση Γιαννίτση. Ο αναπληρωτής υπουργός Εξωτερικών είναι πρόσωπο με σημαντικό ειδικό βάρος, στενός συνεργάτης του Κώστα Σημίτη και πολύ κοντά στον διευθυντή του Πρωθυπουργικού Γραφείου Νίκο Θέμελη. Όλα αυτά έχουν ιδιαίτερη σημασία εν όψει της προεδρίας της Ε.Ε. το 2003, μπροστά στην οποία η ανασυγκρότηση των Βαλκανίων είναι ελασσον.

Το ενδιαφέρον είναι ότι στη Βασιλίσσης Σοφίας επικαλούνται τον Γιαννίτση ως παράδειγμα για το «πόσο καλή μπορεί να είναι η συνεργασία, όταν υπάρχουν ικανότητες και διάθεση». Όλα αυτά τη στιγμή που έχει «ευρύ και σημαντικό πακέτο αρμοδιοτήτων». Βεβαίως, οι ίδιες πηγές δεν αρνούνται ότι ο Τάσος Γιαννίτσης διακρίνεται για την αυτοσυγκράτησή του και διαθέτει αυτό που οι Αγγλοσάξονες αποκαλούν «ego control» - ελέγχει δηλαδή τον εγωισμό του.

Τα φαινόμενα δεν απαστούν. Σε θέματα εξωτερικής πολιτικής ο Πρωθυπουργός ακούει τις απόψεις του Γιώργου Παπανδρέου και τις λαμβάνει σοβαρά υπόψη